

ATEITININKAI

ATEITININKŲ FEDERACIJA

J.a. kodas: 191956728

Adresas: Laisvės al. 13, LT- 44238 Kaunas

Kontaktai: tel. +37069928557, el. p.: af@ateitis.lt

Lietuvos Respublikos Seimo
Sveikatos reikalų komitetui

2025-05-16 Nr. 1R-74

POZICIJA

DĖL REPRODUKcinės sveikatos įstatymo projekto

Ateitininkų federacija, viena seniausių ir didžiausių jaunimo organizacijų Lietuvoje, atstovaujanti aktyviems pilietiškai mąstantiems jauniems žmonėms, reiškia susirūpinimą dėl Lietuvos Respublikos Seime svarstomo Reprodukcinės sveikatos įstatymo projekto (toliau – Įstatymas). Ateitininkų federacija yra įsitikinusi, kad toks įstatymas, koks jis siūlomas šiandien, keltų riziką tiek žmogaus teisių apsaugai, tiek teisinio aiškumo ir valstybės finansinio tvarumo principams. Ateitininkų federacija nepritaria šio įstatymo priėmimui, o savo poziciją grindžia toliau nurodomais argumentais.

1. Įstatymas neatitinka teisėkūros principų

Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnis numato teisėkūros principus. Šio straipsnio pirmoje dalyje nurodyta, jog teisėkūros principai išreiškia tam tikrus imperatyvius reikalavimus, keliamus teisėkūroje dalyvaujantiems subjektams, siekiant sukurti vientisą, nuoseklią, darnią ir veiksmingą teisės sistemą. To paties straipsnio antra dalis įtvirtina principus, kuriais vadovaujamosi teisėkūroje: tikslingumo, proporcingumo, pagarbos asmens teisėms ir laisvėms, atvirumo ir skaidrumo, efektyvumo, aiškumo, sistemiškumo.

Lietuvos Respublikos Seimo Teisės departamentas 2025 m. balandžio 14 d. pateiktoje išvadoje nurodė, kad įstatymo projektas yra „nenuoseklus, neišbaigtas, deklaratyvus“. Jame trūksta aiškių sąvokų apibrėžimų, mechanizmų, užtikrinančių įgyvendinimą, ir atitikties kitoms teisės normoms. Ateitininkų federacijos įsitikinimu, įstatymai, ypač susiję su visuomenei jautriais klausimais, turi būti priimami atsakingai, pirmenybę teikiant jų kokybės užtikrinimui, o ne deklaratyviems ir niekuo nepagrįstiems lozungams.

2. Įstatymo priėmimas sąlygotų neatsakingą viešųjų išteklių panaudojimą

Įstatymo projekte numatyta, kad visos kontracepcijos priemonės ir nėštumo nutraukimo paslaugos būtų finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF). Tuo pat metu onkologiniai ligoniai, pacientai su retomis ligomis ar sergantys lėtinėmis ligomis susiduria su nepakankamu gydymo prieinamumu, gydymo bei vaistų kompensavimu. Viešieji finansai turi būti skirstomi remiantis sveikatos poreikių prioritetais, o ne ideologiniais siekiais

3. Žmogaus gyvybė – ne techninis klausimas

Šiuolaikiniuose gyvybės moksluose aiškiai sutariama, kad žmogaus biologinis vystymasis prasideda nuo apvaisinimo. Embrionas – tai unikalus, vystymąsi pradėjęs žmogaus organizmas. Atsižvelgiant į tai, politiniai sprendimai neturėtų ignoruoti šio fakto, nes tai ne tik priverstų suabejoti ar valstybė tinkamai vykdo savo pareigą saugoti kiekvieno žmogaus gyvybę, įtvirtintą Lietuvos Respublikos Konstitucijos 19 straipsnyje, nepriklausomai nuo jo amžiaus ar vystymosi stadijos.

4. Įstatymo rengėjai neįvertino medikamentinio aborto rizikų

Siūlomas medikamentinio aborto terminas iki 12 savaičių viršija gamintojų nurodytą saugų laikotarpį (iki 9 sav.). Tyrimai rodo, kad vėlesniu laikotarpiu išauga komplikacijų, kraujavimo, skubios medicininės pagalbos poreikis. Tai kelia papildomas rizikas moters sveikatai bei papildomą našta sveikatos sistemai.

5. Sąžinės laisvės apsauga – būtina demokratinės valstybės sąlyga

Įstatymo nuostatose nenumatyta aiški apsauga tiems sveikatos priežiūros specialistams, kurie dėl sąžinės atsisakytų teikti paslaugas, susijusias su gyvybės nutraukimu. Toks teisinis vakuumas kelia grėsmę sąžinės laisvei, kuri yra saugoma tiek Lietuvos Konstitucijos, tiek tarptautinių žmogaus teisių dokumentų.

Atsižvelgdama į šiuos argumentus, Ateitininkų federacija ragina Seimo narius:

- nepritarti šiam įstatymo projektui;
- užtikrinti, kad žmogaus gyvybės apsauga būtų suderinta su teisinių normų aiškumu ir viešųjų finansų tvarumu;
- rengti alternatyvias iniciatyvas, kurios būtų orientuotos į visapusišką sveikatos švietimą, savalaikę psichologinę pagalbą ir paramą krizinio nėštumo atvejais;
- ginti sąžinės laisvę kaip pamatinę demokratinės visuomenės vertybę.

Ateitininkų federacija yra pasirengusi bendradarbiauti, ieškant sprendimų, kurie iš tiesų stiprintų moterų sveikatą, mažintų socialinę atskirtį ir apsaugotų žmogaus gyvybę nuo jos pradžios.